

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.12.2018, sp. zn. 21 Cdo 2332/2018, ECLI:CZ:NS:2018:21.CDO.2332.2018.1

Číslo: 127/2019

Právní věta: Vyvolalo-li právní jednání (opomenutí) dlužníka, jehož neúčinnosti se věřitel domáhá, následky až po 31. 12. 2013, posuzuje se otázka, zda a popřípadě za jakých podmínek jde o plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Nedovolá-li se neopomenutelný dědic, který byl v rozporu s § 479 obč. zák. zůstavitelem v závěti opomenut, aniž by došlo k jeho vydědění, relativní neplatnosti závěti, jde o plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti ve smyslu § 591 písm. d) o. z., pouze tehdy, jestliže mravní závazek nebo ohledy slušnosti, jimž bylo tímto opomenutím vyhověno, převáží nad povinností dlužníka splnit svou právní povinnost (dluh) vůči věřiteli, jestliže je takové jednání (opomenutí) dlužníka přiměřené jeho majetkovým poměrům a nesnižuje podstatně hodnotu jeho majetku a jestliže lze za daných konkrétních okolností případu ospravedlnit skutečnost, že dlužník na úkor svého věřitele v důsledku svého opomenutí umožnil třetí osobě nabýt majetek, který by - nebýt tohoto opomenutí - náležel dlužníkovi, a že proto právo věřitele zůstane zcela nebo zčásti neuspokojeno.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.12.2018

Spisová značka: 21 Cdo 2332/2018

Číslo rozhodnutí: 127

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Neplatnost právního úkonu, Relativní neúčinnost (o. z.) [Právní jednání (o. z.)], Závěť

Předpisy: § 3069 o. z. ve znění do 29.12.2016

§ 40a obč. zák. ve znění do 31.12.2012

§ 479 obč. zák. ve znění do 31.12.2012

§ 589 o. z. ve znění do 29.12.2016

§ 590 o. z. ve znění do 29.12.2016

§ 591 písm. d) o. z. ve znění do 29.12.2016

§ 592 o. z. ve znění do 29.12.2016

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce (jeho právní předchůdce C. F. r. o.) se žalobou podanou u Okresního soudu v České Lípě

dne 28. 8. 2014 domáhal, aby bylo určeno, že „opomenutí dlužníka P. F. - neuplatnění práva tzv. neopomenutelného dědice dle ustanovení § 479 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník v dědickém řízení po zemřelé Z. F. r. č. XY, zemřelé dne 19. 11. 2012, vedeném u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 12 D 1001/2012, a to nároku na jednu polovinu jeho dědického podílu ze zákona, v důsledku kterého se žalovaný stal vlastníkem: id. ¼ nemovitých věcí - budovy - objektu bydlení č. p. XY postavené na stavební parcele číslo XY v části obce XY II, budovy - jiné stavby postavené na stavební parcele číslo XY, pozemků stavební parcela číslo XY zastavěná plocha a nádvoří, stavební parcela č. XY zastavěná plocha a nádvoří, p. č. XY trvalý travní porost, p. č. XY zahrada a p. č. XY trvalý travní porost, se všemi součástmi a příslušenstvím, vše zapsáno na listu vlastnictví číslo XY pro okres XY, obec a katastrální území XY, ¼ hotovosti v úschově u Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa ve výši 1200 Kč, tj. hotovost ve výši 300 Kč, id. ¼ osobního automobilu XY, ¼ 20 kusů cenných papírů XY vedených v evidenci Centrálního depozitáře na účtu číslo XY na jméno F. Z., tj. celkem 5 kusů těchto cenných papírů, dle usnesení Okresního soudu v České Lípě č. j. 12 D 1001/2012-34 ze dne 18. 12. 2013 není vůči žalobci právně účinné“. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že je na základě smlouvy o postoupení pohledávky č. XY ze dne 4. 9. 2013 věřitelem pohledávky za dlužníkem P. F. vyplývající ze smlouvy o úvěru č. XY ze dne 6. 5. 1999 a přiznané pravomocným a vykonatelným rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 6. 12. 2005 č. j. 14 C 421/2003-69, kterým byla mimo jiné dlužníkovi uložena povinnost zaplatit právnímu předchůdci žalobce A. C. Ltd. 558 943,61 Kč s příslušenstvím, a že usnesením Okresního soudu v České Lípě ze dne 11. 3. 2008 č. j. 16 Nc 4829/2008-10 byla „dle shora uvedeného rozsudku“ nařízena exekuce mimo jiné na majetek dlužníka P. F., vedená pod sp. zn. 067 Ex 2574/08. Matka dlužníka P. F. Z. F., která zemřela dne 19. 11. 2012, zanechala závěť, v níž nepamatovala na svého syna P. F., který je neopomenutelným dědicem, a s veškerým majetkem pořídila tak, že jej na základě závěti měl nabýt žalovaný (vnuk zemřelé). Jako dědici ze zákona připadali v úvahu Z. V. (dcera zemřelé), která „své právo neopomenutelného dědice uplatnila a z majetku v dědictví nabyla ¼“, a dlužník P. F., kterému se jako neopomenutelnému dědici měla dostat alespoň ¼ majetku zůstavitelky, což se však nestalo, neboť dlužník P. F. „své právo neopomenutelného dědice v dědickém řízení neuplatnil“ a usnesením Okresního soudu v České Lípě ze dne 18. 12. 2013 č. j. 12 D 1001/2012-34, které nabylo právní moci dne 22. 1. 2014, soud potvrdil, že majetek z dědictví nabyl žalovaný podílem ¾ a Z. V. podílem ¼. Žalobce má za to, že opomenutí v podobě „neuplatnění práva tzv. neopomenutelného dědice, a tedy nároku na ¼ majetku z dědictví po zemřelé Z. F.“ je nutné považovat za právní jednání dlužníka, které tento učinil ve dvou letech před podáním „této žaloby“, a to ve prospěch osoby blízké, neboť žalovaný je jeho synem, a které zkracuje možnost uspokojení pohledávky žalobce, neboť v důsledku „neuplatnění práva tzv. neopomenutelného dědice dlužník nenabyl majetek, z něž by mohlo dojít k uspokojení pohledávky žalobce“ a dlužník nemá jiný majetek, z něž by bylo možné pohledávku žalobce uspokojit.

2. Žalovaný zejména namítal, že úmysl dlužníka zkrátit věřitele v dědickém řízení tím, že jakožto syn zůstavitelky neuplatnil právo nepominutelného dědice na povinný díl, mu nebyl znám a vzhledem k okolnostem ani znám být nemusel, neboť o skutečnosti, že je jeho otec dlužníkem, nevěděl. Žalovaný měl za to, že dlužník P. F. pouze respektuje poslední vůli své matky, která chtěla, aby veškerý její majetek nabyl žalovaný. Tato její vůle byla výsledkem soustavné péče žalovaného o babičku na sklonku jejího života. Žalovaný uvedl, že s babičkou v jejím domě po dobu cca devíti let bydlel, aby jí byl v případě potřeby nablízku, a staral se o pozemky přiléhající k jejímu domu. Dlužník P. F. tedy podle názoru žalovaného tím, že v dědickém řízení uznal její závěť, v níž byla tato její vůle zachycena, za pravou a platnou, pouze respektoval její poslední přání a svým jednáním pouze vyhověl ohledům slušnosti a mravnímu závazku spočívajícímu v akceptování posledního přání jeho matky. Žalovaný má proto za to, že se věřitel i vzhledem k této okolnosti nemůže neúčinnosti právního jednání P. F. dovolat.

3. Okresní soud v České Lípě - poté, co usnesením ze dne 28. 3. 2017 č. j. 36 C 209/2014-57 rozhodl,

že v řízení bude pokračováno na straně žalobce se společností C. U. s. r. o., se sídlem O., neboť původní žalobce C. F. s. r. o. zanikl a jeho jmění přešlo na C. U. s. r. o. (ke dni přechodu jmění Z. Czech, s. r. o.) - rozsudkem ze dne 31. 5. 2017 č. j. 36 C 209/2014-92 žalobě vyhověl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dospěl k závěru, že dlužník P. F. se vědomě dopustil opomenutí právního jednání spočívajícího v neuplatnění práva neopomenutelného dědice v dědickém řízení po své zemřelé matce Z. F., čímž dlužník naplnil skutkovou podstatu upravenou v § 590 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku, a to tím, že v dědickém řízení „neuplatnil nárok na svůj zákonný dědický podíl po zemřelé“, ačkoli si byl vědom toho, že dluží svému věřiteli „podstatné finanční plnění“, nýbrž „uznal jako závaznou bez dalšího závěť své matky“, že toto opomenutí má být podle § 592 občanského zákoníku posouzeno stejně jako právní jednání aktivní předvídané § 590-591 občanského zákoníku a že žalobce se dovolal relativní neúčinnosti tohoto opomenutí svého dlužníka včas (ve lhůtě 2 let od doby, kdy k opomenutí došlo). Uzavřel, že okolnost, že zůstavitelka zanechala závěť, v níž projevila vůli, aby veškerý její majetek po její smrti zdědil její vnuk, není ani sama o sobě, ani ve spojení s výpovědí svědka P. F. důkazem o existenci zvláštního mravního závazku jmenovitě dlužníka P. F. vůči zůstavitelce či vůči žalovanému. Protože P. F. v dědickém řízení vystupoval jednak jako (možný) zákonný dědic a současně také jako zmocněný zástupce závětního dědice, a tedy z podstaty věci věděl o svém dluhu vůči věřiteli, a protože o svých poměrech byli v době probíhajícího dědického řízení po zůstavitelce Z. F. žalovaný a jeho otec P. F. běžným způsobem vzájemně informováni, což potvrzuje i okolnost, že k jednání soudu se P. F. dostavil na základě informace zprostředkované mu žalovaným, nemůže podle názoru soudu prvního stupně žalovaný úspěšně namítat, že jeho zástupce neznal svou osobní situaci, resp. že žalovanému nebyla a nemohla být známa existence rozsáhlého neuspokojeného závazku jeho otce k finančnímu plnění vůči svému věřiteli.

4. K odvolání žalovaného Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 30. 1. 2018 č. j. 83 Co 279/2017-134 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl, a uložil žalobci povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení „před soudy obou stupňů“ 2 000 Kč. Dovedl, že jde-li o bezúplatné právní jednání dlužníka, je třeba na věc aplikovat ustanovení § 591 občanského zákoníku, podle kterého platí, že se jeho neúčinnosti může věřitel dlužníka dovolat, pokud k němu došlo v posledních dvou letech, že se pak na rozdíl od úplatného právního jednání nevyžaduje úmysl zkrátit věřitele, že subjektivní stránka dlužníka (úmysl zkrátit věřitele) není v případě bezúplatných právních jednání dlužníka rozhodující a neprokazuje se, že žalobce prokazuje pouze to, že má za dlužníkem vykonatelnou pohledávku a že dlužník v posledních dvou letech učinil bezúplatné právní jednání, a je pak na žalovaném, aby tvrdil a prokázal, že šlo v daném případě o některou z výjimek taxativně stanovených v ustanovení § 591 občanského zákoníku. Odvolací soud má za to, že obdobně je třeba za použití § 592 občanského zákoníku aplikovat ustanovení § 591 občanského zákoníku i v daném případě, kdy mělo dlužníkově opomenutí spočívat v „neuplatnění nároků neopomenutelného dědice“ podle § 479 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, podle kterého bylo postupováno v dědickém řízení po zůstavitelce Z. F., zemřelé dne 19. 11. 2012. Podle názoru odvolacího soudu soud prvního stupně pochybil, pokud věc posuzoval podle ustanovení § 590 občanského zákoníku vztahujícího se k úplatným právním jednáním a zkoumal vědomost žalovaného o úmyslu dlužníka zkrátit věřitele. Odvolací soud uzavřel, že v daném případě je odpůrcí žalobou napadáno jednání - opomenutí, jímž dlužník, byť měl jako neopomenutelný dědic možnost v dědickém řízení „uplatnit proti závěti co projevu poslední vůle zůstavitele své právo k majetku zůstavitele“, toto své právo neuplatnil, že zpravidla lze takové jednání dědice ve vztahu k projevu poslední vůle považovat za projev úcty a respektu k zůstaviteli, který představuje ve smyslu § 591 písm. d) občanského zákoníku plnění, jímž bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, v posuzovaném případě tím spíše, že zůstavitelka byla matkou dlužníka a „ve své závěti vysvětlila, z jakého důvodu v závěti povolává výlučně žalovaného jako svého vnuka“, že jako projev slušnosti a mravního závazku ob stojí žalobou napadené jednání dlužníka i v situaci, kdy dlužníka tížil závazek vůči žalobci, který byl založen úvěrovou smlouvou a

žalobci původním věřitelem postoupen, také proto, že se ve svém důsledku dotýká majetkových zájmů žalobce nikoli zcela významně, nýbrž pouze v rozsahu, který odpovídá možnosti žalobce domoci se uspokojení své pohledávky (v praxi obvykle obtížně realizovatelným) prodejem spoluvlastnických podílů žalovaného v rozsahu ¼ na nemovitostech, jejichž hodnota podle usnesení o dědictví činí 1 milion Kč, a na motorovém vozidle (v hodnotě 2 000 Kč), postižením peněz v hodnotě 300 Kč a podílu v rozsahu ¼ na cenných papírech (v hodnotě 21 600 Kč). Podle názoru odvolacího soudu přitom z hlediska užití § 591 písm. d) občanského zákoníku není rozhodné, zda jednání dlužníka je projevem slušnosti a mravního závazku výlučně ve vztahu k žalovanému (osobě, které se tímto plněním dostává prospěchu), nebo, jako je tomu v daném případě, především projevem slušnosti a mravního závazku vůči třetí osobě - osobě zůstavitelky. Odvolací soud dospěl k závěru, že napadené právní jednání dlužníka P. F. spočívající v neuplatnění nároků neopomenutelného dědice po zůstavitelce Z. F. je jednáním, jímž bylo vyhověno ohledům slušnosti podle § 591 písm. d) občanského zákoníku, a proto se žalobce jakožto dlužníkův věřitel nemůže úspěšně domoci vyslovení neúčinnosti tohoto právního jednání vůči němu.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Má za to, že odvolací soud nesprávně posoudil právní otázku, zda lze obecně považovat neuplatnění práva neopomenutelného dědice vůči majetku zůstavitele za bezúplatné plnění (ve prospěch závětních dědiců), jímž bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, a v návaznosti na to, zda lze za takové plnění, jímž bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, považovat neuplatnění práva neopomenutelného dědice v projednávaném případě. Dovolatel zdůrazňuje, že institut neopomenutelného dědice svým ukotvením a principem spočívá právě v odporu proti vůli zůstavitele vyjádřené v závěti, když zůstavitel, aniž by platně některého ze svých neopomenutelných dědiců vydědil, tohoto ve své závěti nepovolal ani v minimálním zákonem vyžadovaném rozsahu, a že je tedy inherentní vlastností institutu neopomenutelného dědice, že tento nerespektuje poslední vůli zůstavitele. Uplatnění práva neopomenutelného dědice je navíc uplatněním práva nikoliv vůči zůstaviteli, nýbrž proti ostatním dědicům, kteří nabyli také to, co měl ze zákona nabyt neopomenutelný dědic; podle názoru žalobce proto nelze dovozovat, že má neopomenutelný dědic vůči těmto ostatním dědicům jakýkoliv mravní závazek či že by snad bylo lze považovat za neslušné tohoto zákonného práva využít, neboť v závěti není zachycena vůle ostatních dědiců, nýbrž vůle zůstavitele. Plnění ve prospěch ostatních dědiců tak nemůže být plněním, jímž bylo vyhověno mravnímu závazku vůči zůstaviteli, neboť zde jde o zcela rozdílné subjekty. Byť je sankcí za protiprávní jednání zůstavitele spočívající v tom, že ve své závěti nepovolal neopomenutelného dědice alespoň k takové části dědictví, kolik mu stanoví § 479 občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, aniž by takového neopomenutelného dědice platně vydědil, pouze relativní neplatnost, opomenutí neopomenutelného dědice uplatnit své zákonné právo k pozůstalosti, zejména při vědomí vlastních závazků, jež by bylo lze z takového dědictví uspokojit, nejenže nelze považovat za vyhovění mravnímu závazku, naopak jde o jednání, kterému jako jednání rozpornému se zákonem nemůže být poskytována právní ochrana; takové jednání totiž dále pokračuje „v nezákonném duchu jednání zůstavitele“, který obešel ustanovení o neopomenutelném dědici, nadto se, na rozdíl od závěti samotné, v takovém případě dotýká také osob mimo okruh nejbližších příbuzných zůstavitele, zejména třetích osob, které mají pohledávku za neopomenutelným dědicem. Dovolatel je přesvědčen, že zákonná výjimka z odporovatelnosti „právního úkonu“ podle § 591 písm. d) občanského zákoníku nemůže v žádném případě dopadat na opomenutí neopomenutelného dědice domáhat se relativní neplatnosti závěti v té části, v níž není povolán dědit ani tolik, kolik mu náleží podle § 479 občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, a tak se domáhat svých práv k pozůstalosti, neboť takovým jednáním nemůže být vyhověno mravnímu závazku ani zásadám slušnosti, naopak je takové jednání vždy aprobační předchozího nezákonného jednání zůstavitele. Žalobce navrhl, aby dovolací

soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) projednal dovolání žalobce podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán po 29. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

7. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

8. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

9. Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. – nepodléhá), že rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 6. 12. 2005 č. j. 14 C 421/2003-69 bylo dlužníkovi P. F. uloženo, aby společně a nerozdílně s P. F. a s J. J. zaplatil právnímu předchůdci žalobce 558 943,61 Kč s příslušenstvím, že usnesením Okresního soudu v České Lípě ze dne 11. 3. 2008 č. j. 16 Nc 4829/2008-10 byla „podle uvedeného rozsudku“ nařízena exekuce „k vymožení“ pohledávky právního předchůdce žalobce A. C. Ltd. vůči povinným P. F., P. F. a J. J. ve výši 558 943,61 Kč s příslušenstvím, nákladů předcházejícího řízení a „nákladů exekuce“, že nárok na zaplacení uvedené pohledávky přešel na základě smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené dne 4. 9. 2013 z postoupitele A. C. Ltd. na postupníka C. F. s. r. o., že společnost C. F. s. r. o. zanikla fúzí sloučením se společností Z. Czech, s. r. o., u které následně došlo ke změně obchodní firmy na C. U. s. r. o., a že žalobce tedy má vykonatelnou pohledávku vůči dlužníkovi P. F. Dne 19. 11. 2012 zemřela matka dlužníka P. F. Z. F., která zanechala závěť, v níž s veškerým svým majetkem pro případ smrti pořídila tak, že jej odkázala „pouze a výhradně“ svému vnukovi L. F. (žalovanému) s vysvětlením, že se o ni „ve stáří staral jako jediný“. Zákonnými dědici zůstavitelky byli pozůstalý syn P. F. a pozůstalá dcera Z. V. Dlužník P. F. v dědickém řízení vedeném u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 12 D 1001/2012 ve věci dědictví po zůstavitelce Z. F. (jeho matce) závěť zůstavitelky uznal za pravou a platnou a „neuplatnil nároky neopomenutelného dědice“ (nedovolal se relativní neplatnosti závěti), a proto nenabyl z dědictví ničeho. Dědici se stali a dědictví nabyli pozůstalá dcera Z. V., která „uplatnila svá práva neopomenutelného dědice“ a nabyla ¼ dědictví, a žalovaný, který nabyl jako závětní dědic ¾ dědictví. Dlužník P. F. (otec žalovaného) zastupoval žalovaného v dědickém řízení na základě plné moci.

10. Za tohoto stavu věci závisí napadený rozsudek odvolacího soudu mimo jiné na vyřešení otázky hmotného práva, zda a popřípadě za jakých podmínek lze považovat nedovolání se relativní neplatnosti závěti neopomenutelným dědicem, který byl v rozporu s ustanovením § 479 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, zůstavitelem v závěti opomenut, aniž by došlo k jeho vydědění, za plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům

slušnosti ve smyslu ustanovení § 591 písm. d) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Protože tato právní otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

11. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalobce je opodstatněné.

12. Otázku, zda a popřípadě za jakých podmínek lze považovat nedovolání se relativní neplatnosti závěti neopomenutelným dědicem za plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, je třeba posuzovat – vzhledem k tomu, že právní jednání (opomenutí) dlužníka (nedovolání se relativní neplatnosti závěti), jehož neúčinnosti se žalobce domáhá, vyvolalo právní následky dne 22. 1. 2014, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o dědictví po zůstavitelce Z. F. – podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 29. 12. 2016 (dále jen „o. z.“).

13. Vzhledem k tomu, že zůstavitelka Z. F. zemřela dne 19. 11. 2012 a že při dědění se použije právo účinné (platné) v den smrti zůstavitele (srov. § 3069 o. z.), řídí se dědické právo po zůstavitelce Z. F. i v současné době právní úpravou účinnou v době její smrti, tj. zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2012 (dále jen „obč. zák.“).

14. V první skupině dědí zůstavitelovy děti a manžel nebo partner, každý z nich stejným dílem (§ 473 odst. 1 obč. zák.). Nedědí-li některé dítě, nabývají jeho dědického podílu stejným dílem jeho děti; jestliže nedědí ani tyto děti nebo některé z nich, dědí stejným dílem jejich potomci (§ 473 odst. 2 obč. zák.).

15. Podle ustanovení § 479 obč. zák. se nezletilým potomkům musí dostat aspoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona, a zletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona; pokud závěť tomu odporuje, je v této části neplatná, nedošlo-li k vydědění uvedených potomků.

16. Jde-li o důvod neplatnosti závěti podle ustanovení § 479 obč. zák., považuje se závěť za platnou, pokud se ten, kdo je takovou závětí dotčen, neplatnosti závěti nedovolá (srov. § 40a větu první obč. zák.).

17. Každý, koho musí zůstavitel podle zákona při pořízení závěti povolat za svého dědice, je tzv. neopomenutelným dědicem. Neopomenutelní dědici, kterými jsou (zletilé i nezletilé) děti zůstavitele, popřípadě jejich potomci, mají právo na tzv. povinný díl, který představuje právo na poměrnou část dědictví (na dědický podíl). Zůstavitelova závěť je relativně neplatná – jak se uvádí v ustanovení § 479 obč. zák. – potud, pokud se z dědictví nedostává nezletilému potomku zůstavitele alespoň tolik, kolik činí jeho dědický podíl ze zákona, a zůstavitelově zletilému potomku tolik, kolik činí polovina jeho dědického podílu ze zákona. Pořídil-li zůstavitel o svém majetku závěť a neodkázal-li zůstavitel neopomenutelnému dědici v ní větší podíl, zaručuje se uvedeným způsobem, že každý neopomenutelný dědic obdrží z dědictví takový podíl (tzv. povinný díl), který vymezuje ustanovení § 479 obč. zák. Právní úprava tímto způsobem omezuje testovací svobodu zůstavitele nakládat se svým majetkem pro případ smrti se zřejmým záměrem posílit rodinné vazby mezi zůstavitelem a jeho potomky a jejich osobní a citové vztahy, nicméně je třeba ji vykládat, stejně jako každé jiné omezení volnosti v právním jednání, zásadně restriktivně (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2013 sp. zn. [21 Cdo 1853/2012](#)).

18. Při určení výše dědického podílu dědice neopomenutelného podle ustanovení § 479 obč. zák. (tzv. povinného dílu) se vychází z počtu dědiců, kteří tvořili v době smrti zůstavitele první dědickou skupinu (§ 473 obč. zák.) a kterým by dědictví připadlo, kdyby zůstavitel nepořídil závět; to platí i tehdy, odmítnou-li dědictví, nepřihlíží-li se k nim vzhledem k neznámému místu jejich pobytu, jsou-li dědicky nezpůsobilí, byli-li (platně) vyděděni nebo postupuje-li soud v řízení o dědictví bez zřetele na tyto dědice (srov. právní závěry vyjádřené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2012 sp. zn. [21 Cdo 3977/2010](#), které bylo uveřejněno pod č. 19 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2013).

19. Podle ustanovení § 589 odst. 1 o. z. zkracuje-li právní jednání dlužníka uspokojení vykonatelné pohledávky věřitele, má věřitel právo domáhat se, aby soud určil, že právní jednání dlužníka není vůči věřiteli právně účinné; toto právo má věřitel i tehdy, je-li právo třetí osoby již vykonatelné, anebo bylo-li již uspokojeno.

20. Podle ustanovení § 589 odst. 2 o. z. se neúčinnost právního jednání dlužníka zakládá rozhodnutím soudu o žalobě věřitele, kterou bylo odporováno právnímu jednání dlužníka (odpůrcí žaloba).

21. Smyslem žaloby podle ustanovení § 589 o. z. (odpůrcí žaloby) je - uvažováno z pohledu žalujícího věřitele - dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že právní jednání dlužníka není vůči tomuto věřiteli účinné. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůrcí žalobě vyhověno, představuje podklad k tomu, aby se věřitel mohl na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu) vydaného proti dlužníku domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co neúčinným jednáním ušlo z dlužníkovy majetku (srov. ustanovení § 595 odst. 1 větu první o. z.), a to nikoliv proti dlužníku, ale vůči tomu, kdo s dlužníkem právně jednal, nebo kdo z právního jednání přímo nabyl prospěch, vůči jeho dědici nebo vůči tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce, anebo - je-li splněna některá z podmínek uvedených v ustanovení § 594 odst. 2 písm. a) až c) o. z. - vůči jinému právnímu nástupci (srov. ustanovení § 594 o. z.). Není-li uspokojení věřitele z tohoto majetku dobře možné (např. proto, že osobě, v jejíž prospěch dlužník odporované právní jednání učinil, již takto nabyté majetkové hodnoty nepatří), může se věřitel - místo určení neúčinnosti právního jednání - domáhat odpovídající náhrady (srov. ustanovení § 595 odst. 1 větu druhou o. z.). Nabyla-li však třetí osoba k věci, z níž by se věřitel mohl jinak domoci uspokojení, takové právo, že se proti této osobě neúčinnosti dovolat nelze, má ten, proti němuž se věřitel neúčinnosti právního jednání mohl dříve dovolat a za jehož držby právo třetí osobě vzniklo, vůči věřiteli povinnost k náhradě škody (§ 596 o. z.).

22. Odpůrcí žaloba je tedy právním prostředkem sloužícím k uspokojení vykonatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení), a to postižením věcí nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním jednáním ušly z dlužníkovy majetku a ze kterých by se věřitel mohl uspokojit, kdyby k tomuto právnímu jednání nedošlo, popřípadě vymožením odpovídající náhrady nebo náhrady škody.

23. K odpůrcí žalobě je aktivně věcně legitimován věřitel, jehož pohledávka za dlužníkem je vykonatelná, jestliže právní jednání dlužníka zkracuje její uspokojení (srov. ustanovení § 589 o. z.). Vykonatelnou se rozumí taková pohledávka, jejíž splnění lze vynutit cestou výkonu rozhodnutí (exekuce), tj. pohledávka, která byla věřiteli přiznána vykonatelným rozhodnutím nebo jiným titulem, podle kterého lze nařídit výkon rozhodnutí (exekuci).

24. Podle ustanovení § 590 odst. 1 o. z. se věřitel může dovolat neúčinnosti právního jednání,

a) které dlužník učinil v posledních pěti letech v úmyslu zkrátit své věřitele, byl-li takový úmysl druhé straně znám,

b) kterým dlužník v posledních dvou letech zkrátil své věřitele, musel-li být druhé straně znám dlužníkův úmysl věřitele zkrátit, nebo

c) kterým byl věřitel zkrácen a k němuž v posledních dvou letech došlo mezi dlužníkem a osobou jemu blízkou nebo které dlužník učinil ve prospěch takové osoby, ledaže druhé straně v době, kdy se právní jednání stalo, dlužníkův úmysl zkrátit věřitele znám nebyl a ani znám být nemusel.

Podle ustanovení § 590 odst. 2 o. z. se věřitel může dovolat neúčinnosti kupní nebo směnné smlouvy uzavřené v posledním roce, musela-li druhá strana poznat v dlužníkově jednání mrhání majetkem, kterým je dlužníkův věřitel zkracován.

Podle ustanovení § 591 o. z. neúčinnosti bezúplatného právního jednání dlužníka se může věřitel dovolat tehdy, pokud k němu došlo v posledních dvou letech. To neplatí, jedná-li se o

a) plnění povinnosti uložené zákonem,

b) obvyklé příležitostné dary,

c) věnování učiněné v přiměřené výši na veřejně prospěšný účel, nebo

d) plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti.

Podle ustanovení § 592 o. z. stejně jako právní jednání uvedená v § 590 nebo 591 se posoudí i opomenutí, kterým dlužník pozbyl majetkové právo nebo kterým jiné osobě vůči sobě vznik, zachování nebo zajištění jejího práva majetkové povahy způsobil; to platí i tehdy, odmítl-li dlužník dědictví, ledaže bylo předloženo.

25. Pasivní věcná legitimace k odpůrcí žalobě je upravena v ustanovení § 594 o. z. Žaloba o určení, že právní jednání dlužníka není vůči věřiteli právně účinné, může být úspěšná jen tehdy, byla-li podána vůči osobě, která s dlužníkem právně jednala nebo která z právního jednání přímo nabyla prospěch, vůči jejímu dědici, vůči tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce, nebo - je-li splněna některá z podmínek stanovených v § 594 odst. 2 písm. a) až c) o. z. - vůči jinému právnímu nástupci.

26. Za „opomenutí, kterým dlužník pozbyl majetkové právo nebo kterým jiné osobě vůči sobě vznik, zachování nebo zajištění jejího práva majetkové povahy způsobil“ ve smyslu ustanovení § 592 o. z. lze považovat i opomenutí dlužníka spočívající v tom, že se jako neopomenutelný dědic, který byl v rozporu s ustanovením § 479 obč. zák. zůstavitelem v závěti opomenut, aniž by došlo k jeho vydědění, nedovolal relativní neplatnosti závěti, ačkoli si byl vědom, že tak může učinit. Opomenutí neopomenutelného dědice dovolat se relativní neplatnosti závěti je za předpokladu, že si dlužník byl vědom svého práva dovolat se relativní neplatnosti závěti (a že tedy tím, že se relativní neplatnosti závěti nedovolal, projevil svou vůli tak neučinit), nepochybně právním jednáním, kterým může dojít ke zkrácení uspokojení vykonatelné pohledávky věřitele, neboť pokud by k tomuto opomenutí dlužníka nedošlo (pokud by se dlužník, který je neopomenutelným dědicem, dovolal relativní neplatnosti závěti, v níž byl zůstavitelem opomenut), obdržel by dlužník z dědictví takový podíl, který vymezuje ustanovení § 479 obč. zák. (povinný díl). Nezletilý potomek zůstavitele by tedy obdržel (alespoň) tolik, kolik činí jeho dědický podíl ze zákona, a zletilému potomkovi by náleželo (alespoň) tolik, kolik činí polovina jeho dědického podílu ze zákona. Takto nabytý majetek by pak - nebýt opomenutí dlužníka spočívajícího v nedovolání se relativní neplatnosti závěti - mohl sloužit k uspokojení dlužníkůvých věřitelů.

27. Opomenutí dlužníka spočívající v nedovolání se relativní neplatnosti závěti zkracuje uspokojení

pohledávky věřitele tehdy, jestliže vede ke zmenšení (respektive k nezvětšení) majetku dlužníka o povinný díl vymezený v ustanovení § 479 obč. zák. (o poměrnou část dědictví), a jestliže toto zmenšení (nezvětšení) majetku dlužníka má současně za následek, že věřitel nemůže dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku dlužníka, ačkoliv - nebýt tohoto opomenutí dlužníka - by se z majetku dlužníka alespoň zčásti uspokojil.

28. Protože v případě opomenutí dlužníka dovolat se relativní neplatnosti závěti dlužníku nenáleží žádné protiplnění, posoudí se podmínky dovolání se relativní neúčinnosti tohoto právního jednání (opomenutí) dlužníka (ve smyslu ustanovení § 592 o. z.) podle § 591 o. z., stejně jako u bezúplatného právního jednání.

29. Ustanovení § 591 písm. d) o. z., podle něž se věřitel nemůže dovolat neúčinnosti bezúplatného právního jednání dlužníka, jedná-li se o plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Zákon výslovně nestanoví, z jakých hledisek má soud vycházet při posuzování otázky, zda jednání účastníka občanskoprávního vztahu představuje plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti; vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu. Rozhodnutí o tom, zda jsou splněny podmínky pro aplikaci ustanovení § 591 písm. d) o. z., je vždy třeba učinit po pečlivé úvaze, v jejímž rámci musí být zváženy všechny rozhodné okolnosti případu.

30. Podmínky uvedené v ustanovení § 591 písm. d) o. z. je třeba - vzhledem k tomu, že jde o výjimku, která vylučuje možnost věřitele dovolat se neúčinnosti bezúplatného právního jednání dlužníka - vykládat v souladu se smyslem a účelem institutu relativní neúčinnosti. Tuto výjimku z možnosti věřitele dovolat se neúčinnosti bezúplatného právního jednání dlužníka je namíste aplikovat jen tehdy, převáží-li mravní závazek nebo ohledy slušnosti nad povinností dlužníka splnit svou právní povinnost (dluh) vůči věřiteli. Ustanovení § 591 písm. d) o. z. tedy nelze interpretovat tak, že by jakékoliv bezúplatné právní jednání (opomenutí) dlužníka, které by z obecného hlediska bylo možné ve vztahu k nabyvateli plnění považovat za mravné a slušné, mohlo být důvodem k vyloučení možnosti věřitele dovolat se neúčinnosti tohoto bezúplatného právního jednání dlužníka. Takový výklad ustanovení § 591 písm. d) o. z. by nadřazoval mravní závazky a ohledy slušnosti nad závazky právní bez ohledu na jejich konkrétní podobu a prakticky by znemožňoval věřitelům dovolat se neúčinnosti bezúplatných právních jednání dlužníka učiněných vůči osobám jemu blízkým (opomenutí dlužníka, z nichž měla osoba jemu blízká prospěch), neboť při standardně fungujících vztazích mezi osobami blízkými by se dalo téměř jakékoli bezúplatné právní jednání mezi těmito osobami (popřípadě opomenutí, z nichž měla osoba dlužníkovi blízká prospěch) považovat za „slušné“ a „mravné“. Takové absolutní nadřazení mravních závazků a ohledů slušnosti nad závazky právní však jistě nebylo smyslem a účelem ustanovení § 591 písm. d) o. z., a naopak by v některých případech mohlo vést k rozporu s dobrými mravy, neboť ne každé bezúplatné právní jednání (opomenutí) dlužníka, které lze považovat ve vztahu k nabyvateli plnění (nabyvateli majetku, který dlužník v důsledku svého opomenutí nenabyl) za „slušné“ a „mravné“ (za plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti), je způsobilé převážit nad právním závazkem dlužníka vůči věřiteli a ospravedlnit tak skutečnost, že dlužník na úkor svého věřitele bezúplatným právním jednáním převádí majetek na třetí osobu (popřípadě třetí osobě v důsledku svého opomenutí umožnil nabýt majetek, který by - nebýt tohoto opomenutí dlužníka - náležel dlužníkovi), a že právo věřitele proto zůstane zcela nebo zčásti neuspokojeno. Otázku, zda jde o plnění, kterým bylo ve smyslu ustanovení § 591 písm. d) o. z. vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, je tedy třeba posuzovat vždy s ohledem na konkrétní okolnosti každého případu a při jejím posuzování je třeba přihlížet zejména k tomu, o jaké konkrétní plnění se jedná, zda je v dané situaci

ospravedlnitelné, že tímto plněním třetí osobě dlužník tuto osobu zvýhodní na úkor svého věřitele, zda je dlužníkem poskytnuté plnění za daných okolností přiměřené jeho majetkovým poměrům a zda se poskytnutím plnění podstatně nesnižuje hodnota dlužníkovy majetku, v jaké majetkové (popřípadě sociální) situaci se v době právního jednání nacházel nabyvatel plnění [osoba, která měla z právního jednání (opomenutí) dlužníka prospěch] a jakou subjektivní hodnotu pro něj (pro ni) toto plnění s ohledem na jeho (její) majetkovou (sociální) situaci představuje, ale i k tomu, zda tímto plněním dlužník skutečně sledoval vyhovění svému mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti [zda toto bezúplatné právní jednání (opomenutí) nečinil pouze v úmyslu zkrátit uspokojení pohledávky věřitele, a nikoli v úmyslu vyhovět svému mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti].

31. Pojem „ohledy slušnosti“ užitý v ustanovení § 591 písm. d) o. z. je nutné vykládat tak, že dlužníkem poskytnuté plnění musí vyhovovat těmto ohledům jak ve vztahu k nabyvateli plnění (k osobě, která měla z právního jednání nebo opomenutí dlužníka prospěch), tak i ve vztahu k dlužníkovi. Plnění dlužníka přitom musí být přiměřené jeho majetkovým poměrům a nesmí podstatně snižovat hodnotu jeho majetku.

32. Stejně tak plnění, kterým bylo ve smyslu ustanovení § 591 písm. d) o. z. vyhověno mravnímu závazku, musí být přiměřené majetkovým poměrům dlužníka, nesmí podstatně snižovat hodnotu jeho majetku a musí se jednat o takový mravní závazek, který – stejně jako „ohledy slušnosti“ – převáží nad povinností dlužníka plnit svůj právní závazek vůči věřiteli, a kterému je proto třeba dát přednost před právem věřitele na uspokojení jeho vykonatelné pohledávky.

33. Z uvedeného vyplývá, že nedovolání se relativní neplatnosti závěti neopomenutelným dědicem, který byl v rozporu s ustanovením § 479 obč. zák. zůstavitelem v závěti opomenut, aniž by došlo k jeho vydědění, lze považovat za plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti ve smyslu ustanovení § 591 písm. d) o. z., pouze tehdy, jestliže mravní závazek nebo ohledy slušnosti, jimž bylo tímto opomenutím vyhověno, převáží nad povinností dlužníka splnit svou právní povinnost (dluh) vůči věřiteli, jestliže je takové jednání (opomenutí) dlužníka přiměřené jeho majetkovým poměrům a nesnižuje podstatně hodnotu jeho majetku a jestliže lze za daných konkrétních okolností případu ospravedlnit skutečnost, že dlužník na úkor svého věřitele v důsledku svého opomenutí umožnil třetí osobě nabýt majetek, který by – nebýt tohoto opomenutí – náležel dlužníkovi, a proto právo věřitele zůstane zcela nebo zčásti neuspokojeno. Zároveň je třeba vzít v úvahu, že sám zůstavitel, který v závěti opomenul některého z neopomenutelných dědiců, aniž by došlo k jeho vydědění, jednal v rozporu se zákonem (s ustanovením § 479 obč. zák.), nedostalo-li se nezletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona, a zletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona. Ze samotné skutečnosti, že zpravidla lze nedovolání se relativní neplatnosti závěti neopomenutelným dědicem považovat za projev úcty a respektu tohoto dědice k zůstaviteli a k jeho poslední vůli, proto nelze bez dalšího (bez přihlídnutí ke konkrétním okolnostem případu) dovodit, že se ze strany dlužníka, jenž je neopomenutelným dědicem, jedná o plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti ve smyslu ustanovení § 591 písm. d) o. z., a že se proto věřitel nemůže dovolat neúčinnosti tohoto právního jednání (opomenutí) dlužníka.

34. V projednávané věci odvolací soud uvedl, že odpůřčí žalobou je napadáno jednání (opomenutí), jímž dlužník, byť měl jako neopomenutelný dědic možnost v dědickém řízení uplatnit proti závěti co projevu poslední vůle zůstavitele své právo k majetku zůstavitele, toto své právo neuplatnil, a dovodil, že zpravidla lze takové jednání dědice ve vztahu k projevu poslední vůle považovat za projev úcty a respektu k zůstaviteli, který představuje ve smyslu § 591 písm. d) o. z. plnění, jímž bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, v posuzovaném případě tím spíše, že zůstavitelka byla matkou dlužníka a ve své závěti vysvětlila, z jakého důvodu v závěti povolává výlučně žalovaného jako svého vnuka. Odvolací soud uzavřel, že jako projev slušnosti a mravního závazku ob stojí žalobou napadené jednání dlužníka i v situaci, kdy dlužníka tížil závazek vůči žalobci,

který byl založen úvěrovou smlouvou a žalobci původním věřitelem postoupen, také proto, že se ve svém důsledku dotýká majetkových zájmů žalobce nikoli zcela významně, nýbrž pouze v rozsahu, který odpovídá možnosti žalobce domoci se uspokojení své pohledávky (v praxi obvykle obtížně realizovatelným) prodejem spoluvlastnických podílů žalovaného v rozsahu ¼ na nemovitostech a na dalším majetku, a že napadené právní jednání dlužníka P. F. spočívající v „neuplatnění nároků neopomenutelného dědice po zůstavitelce Z. F.“ je jednáním, jímž bylo vyhověno ohledům slušnosti podle § 591 písm. d) o. z.

35. Protože ze skutečnosti, že „zpravidla lze takové jednání dědice ve vztahu k projevu poslední vůle považovat za projev úcty a respektu k zůstaviteli“, ze zjištění odvolacího soudu, že zůstavitelka ve své závěti vysvětlila, z jakého důvodu v závěti povolává výlučně žalovaného jako svého vnuka (aniž by odvolací soud tyto důvody dále rozvedl a blíže se jimi zabýval), ani ze skutečnosti, že v praxi je uspokojení pohledávek věřitelů prodejem spoluvlastnických podílů nabyvatelů plnění obvykle obtížně realizovatelné, nelze (bez dalšího) dovodit, že se ze strany dlužníka, jenž je neopomenutelným dědicem, jedná o plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti ve smyslu ustanovení § 591 písm. d) o. z., a že se proto věřitel nemůže dovolat neúčinnosti tohoto právního jednání (opomenutí) dlužníka, a protože dalšími (výše uvedenými) okolnostmi, k nimž je třeba přihlížet při posuzování otázky, zda se v projednávané věci jedná o „plnění“, kterým bylo ve smyslu ustanovení § 591 písm. d) o. z. vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, se odvolací soud náležitě nezabýval, nemůže být závěr odvolacího soudu, že žalobou napadené právní jednání dlužníka P. F. spočívající v „neuplatnění nároků neopomenutelného dědice po zůstavitelce Z. F.“ je jednáním, jímž bylo vyhověno ohledům slušnosti podle § 591 písm. d) o. z., a že se proto žalobce nemůže úspěšně domoci vyslovení neúčinnosti tohoto právního jednání vůči němu, (zatím) správný. Správný proto nemůže být ani jeho rozsudek, který je na tomto závěru založen.

36. Odvolacímu soudu je též třeba vytknout, že vycházel ze skutkových zjištění, že Z. F. v závěti s veškerým svým majetkem pro případ smrti pořídila tak, že jej odkazuje „pouze a výhradně“ svému vnukovi (žalovanému) s vysvětlením, že se o ni „ve stáří staral jako jediný“, a že zůstavitelka ve své závěti vysvětlila, z jakého důvodu v závěti povolává výlučně žalovaného jako svého vnuka (přičemž soud prvního stupně taková skutková zjištění neučinil), aniž by řádně provedl důkaz listinami obsaženými v „dědickém spisu“ vedeném u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 12 D 1001/2012, který si odvolací soud od Okresního soudu v České Lípě vyžádal, popřípadě jiný důkaz, na jehož základě k těmto zjištěním dospěl, a aniž by dal účastníkům možnost, aby byli u takto provedeného dokazování přítomni a aby se k provedeným důkazům vyjádřili (srov. ustanovení § 122 a § 123 o. s. ř.), a zatížil tak řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

37. Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud tento rozsudek zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu v České Lípě) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).